

Theorie en lastige woorden les 2 – blad 1

Doel: Om te lezen

Karel V moest vaak oorlog voeren tegen Frankrijk.

Vorst van veel landen

Karel V was de machtigste vorst van zijn tijd. Hij was koning van Spanje, keizer van Duitsland, heer der Nederlanden en hij bezat een groot deel van Italië. Over Frankrijk was hij niet de baas en met dat land voerde hij vaak oorlog. Het besturen van dit grote rijk was voor Karel V lastig door de verschillen tussen al die landen. In die tijd bestonden Nederland en België uit gewesten: kleine landjes die samen 'de Nederlanden'

heetten. Elk gewest had een eigen bestuur, eigen wetten en eigen geld. Karel V wilde meer macht over de gewesten. Voor de Nederlanden kwam er een hoofdbestuur in Brussel. De leiders van de gewesten moesten daarheen om met de koning of zijn plaatsvervanger te overleggen. Karel V stelde ook een nieuwe rechtbank in, die boven alle andere rechtbanken stond.

het hoofdbestuur

Het bestuur dat boven alle andere besturen staat.

de plaatsvervanger

Iemand die de plaats van iemand anders inneemt en zijn taken doet.

de rechtbank

Plaats waar wordt besloten of mensen straf verdienen.

Een boek over domme mensen

Erasmus was een monnik in de tijd van Karel V, die vooral hield van boeken lezen en schrijven. Het leven in het klooster, met allemaal strenge regels, beviel hem niet zo best. Hij verliet daarom het klooster en ging zelf boeken schrijven. Daarmee verdiende hij zoveel geld dat hij door Europa kon reizen. Hij werd een beroemde geleerde en zijn boeken waren heel populair.

Erasmus dacht veel na over de kerk. Hij ontdekte dat veel van wat de priesters zeiden, helemaal niet in de Bijbel stond! Erasmus schreef toen een boek over domme mensen die niet zelf nadenken. Daarin maakte hij grapjes over mensen die alles geloofden wat de priesters zeiden. Op die manier gaf hij kritiek op mensen die zich dom gedragen, maar ook op de kerk. Hoewel hij kritiek had, bleef Erasmus toch bij de kerk.

Erasmus kwam uit Rotterdam. Veel mensen lazen zijn boeken.

de geleerde

Iemand die veel gestudeerd heeft en daardoor heel veel weet.

de kritiek

Laten weten dat je iets niet goed vindt.

Theorie en lastige woorden les 2 – blad 2

Doel: Om te lezen

Luther vertelt zijn ideeën aan Karel V, maar Karel blijft katholiek.

De kerk valt uiteen

Steeds meer mensen gingen net als Erasmus kritisch nadenken over het geloof. Eén van die mensen was de Duitse monnik Maarten Luther. Hij had vooral kritiek op de rijkdom van de kerk en vond dat de Bijbel vertaald moest worden naar de eigen taal van de mensen. Luther schreef zijn ideeën op. De mensen die het met hem eens waren, werden **protestanten** genoemd. Toen de paus Luther uit de kerk zette, begonnen protestanten hun eigen kerken. Christenen die trouw bleven aan de paus, noemen we **katholieken**. Deze verandering, het ontstaan van twee christelijke kerken, heet de **hervorming**.

uiteenvallen (de kerk valt uiteen)

Uit elkaar vallen, verdeeld raken.

de protestant

Christen die niet hoort bij de kerk van de paus.

de katholiek

Christen die hoort bij de kerk van de paus.

de hervorming

Het ontstaan van protestantse kerken naast de katholieke kerk.

Protestanten worden vervolgd

Karel V was woedend op de protestanten. Hij wilde juist minder verschillen in zijn rijk hebben, en nu dachten mensen ook al verschillend over het geloof. Karel wilde dat protestanten terugkwamen bij de katholieke kerk. Deden ze dat niet, dan kregen ze zware straffen. Karel V noemde de protestanten **ketter** en verbood het protestantse geloof. Toch werden de ideeën van de protestanten overal verspreid. Dat ging een stuk makkelijker door de uitvinding van de **boekdrukkunst**. Boeken maken met een drukpers ging veel sneller dan een boek overschrijven.

Een protestant wordt gemarteld.

de ketter

Zo werd iemand genoemd die niet het officiële geloof had.

de boekdrukkunst

Boeken hoeven niet meer met de hand geschreven te worden, maar worden gedrukt met een drukpers.

martelen

Iemand met opzet pijn doen.